

مقدمه

نظام مقدس جمهوری اسلامی، طلیعه عصري نو از عدالت، پیشرفت و تعالی در همه عرصه‌های زندگی فردی و اجتماعی است و در بسیاری از حوزه‌ها، رویکردی ممتاز و متمایز از بینش‌های نظام سلطه، در سطح جهانی ارائه نموده است. موضوع زن و خانواده یکی از موضوعاتی است که تصویر ارائه‌شده از آن در نظام اسلامی، تصویری متعالی، الهام‌بخش و راه‌گشا برای بسیاری از مشکلات کشور در سطح جهانی است. به تعبیر مقام معظم رهبری، "مسئله زن و خانواده از مسائل درجه یک کشور است". "در نظام جمهوری اسلامی مسئله خانواده، مسئله بسیار مهمی است؛ پایه اصلی در جامعه است، سلول اصلی در جامعه است اگر سالم شد، یعنی بدن سالم است. جامعه اسلامی، بدون بهره‌مندی کشور از نهاد خانواده‌ی سالم، سرزنده و بانشاط، اصلاً امکان ندارد پیشرفت کند. بالخصوص در زمینه‌های فرهنگی و البته در زمینه‌های غیر فرهنگی، بدون خانواده‌های خوب، امکان پیشرفت نیست. پس خانواده لازم است". همچنین در حوزه زن نیز، به تعبیر ایشان "ملت ایران امروز به برکت انقلاب قادر گشته است که نظرگاه جدیدی در باب زن و ارزش‌های او ارایه کند و طراز نوینی از زن برجسته و والا بیافریند".

با این وجود، علی‌رغم تلاش‌ها و دستاوردها، وضعیت کنونی جامعه ایران با تراز متعالی مد نظر نظام فاصله زیادی دارد و تحقق این تصویر مطلوب، نیازمند تلاشی آگاهانه در راستای تبیین و نهادینه‌سازی ارزش‌های نظام در حوزه زن و خانواده در قالب راهبردها و برنامه‌های اجرایی و همچنین مجاهده و ثبات قدم در راه اجرای این راهبردها می‌باشد. بر این اساس و در چارچوب اهتمام دولت جمهوری اسلامی بر خانواده محوری در کلیه برنامه‌های فرهنگی- اجتماعی و اقتصادی، ماده ۲۳۰ برنامه پنجم توسعه در دستور کار دولت و مجلس قرار گرفته است. بر اساس متن این ماده، "دولت با همکاری سازمانها و دستگاه‌های ذی‌ربط از جمله مرکز امور زنان و خانواده با هدف تقویت نهاد خانواده و جایگاه زنان در عرصه‌های اجتماعی و استیفاء حقوق شرعی و قانونی بانوان در همه زمینه‌ها با تدوین و تصویب « برنامه جامع توسعه امور زنان و خانواده » مشتمل بر محورهای تحکیم بنیان خانواده، بازنگری قوانین و مقررات مربوطه، پیشگیری از آسیبهای اجتماعی، توسعه و ساماندهی امور اقتصادی - معیشتی با اولویت ساماندهی مشاغل خانگی برای زنان سرپرست خانوار و زنان بدسرپرست، تأمین اجتماعی، اوقات فراغت، پژوهش، گسترش فرهنگ عفاف و حجاب، ارتقاء سلامت، توسعه تواناییهای سازمانهای مردم نهاد، ارتقاء توانمندیهای زنان مدیر و نخبه، توسعه تعاملات بین‌المللی، تعمیق باورهای دینی و اصلاح ساختار اداری تشکیلاتی زنان و خانواده اقدام قانونی نماید."

در این راستا، تدوین برنامه جامع توسعه امور زنان و خانواده از طرف معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی به مرکز امور زنان و خانواده محول شده است و مرکز نیز تلاش نموده‌است با تشکیل کمیته راهبردی، کمیته مبانی و نظارت، کمیته تلفیق و کارگروه‌های تخصصی به تفکیک هر یک از حوزه‌های مدنظر در سند جامع، کلیه ظرفیت‌های مدیریتی، تخصصی و اجرایی کشور را در این مسیر بسیج نماید.

همچنین تلاش شده است تا با تلفیق دو رویکرد محوری مورد توجه دولت یعنی "حرکت در چارچوب تحقق ارزش‌ها و مبانی" و "شناسایی مسائل و رویکرد حل مسئله" و همچنین با استفاده از تحلیل مبانی مورد نظر در منویات مقام معظم رهبری و بررسی اسناد بالادستی، مصاحبه هم‌اندیشی خبرگان، بررسی پژوهش‌های انجام شده در حوزه شناسایی چالش‌ها و مسائل اصلی زنان و خانواده و همچنین با استفاده از تعاملات انجام شده با دستگاه‌ها، برنامه جامع توسعه امور زنان و خانواده تدوین گردد.

نکته مهمی که در این سند جامع مورد توجه قرار گرفته است تلاش برای تدوین برنامه‌های کاربردی و اجرایی به منظور تعریف برنامه‌ها و اقدامات اساسی کشور در حوزه زنان و خانواده و تعیین شرح وظایف و تکالیف دستگاه‌های اجرایی در این حوزه می‌باشد.

الف) تکالیف مشاور امور بانوان رئیس جمهور در برنامه پنجاه و پنج توسعه جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵			
ردیف	وظیفه/ مأموریت	اسناد (فصل - ماده)	زمانبندی اقدام
۱	تدوین و تصویب «برنامه جامع توسعه امور زنان و خانواده» ماده ۲۳۰	فصل نهم - بودجه و نظارت	وزارت کشور - معاونت - وزارت رفاه و تامین اجتماعی - سازمان بهزیستی - حوزه علمی - سازمان ملی جوانان

هدف اصلي

هدف اصلي و خروجي نهايي اين سند، يك سند برنامه‌اي و طرح اقدام در چارچوب ارزش‌ها، چشم‌انداز و سياست‌هاي كلي نظام در حوزه زن و خانواده مي‌باشد.

روش‌شناسي تدوين سند

در تدوين اين سند تلاش شده است از روزآمدترين رويکردهاي سياست‌گذاري در بخش عمومي و حاکميتي با در نظر گرفتن الزامات بومي و چارچوب ارزشي نظام بهره‌گيري شود. بر اين اساس، سه رويکرد كليدي در تدوين سند مد نظر قرار گرفته است:

شکل یک. رويکردهاي كليدي در تدوين سند جامع توسعه امور زنان و خانواده

الف - تفکر ارزشي

۱. تحليل محتواي بيانات مقام معظم رهبري
۲. تحليل محتواي اسناد بالادستي و مطالعات مرتبط

ب - برنامه ريزي چشم انداز محور

ج - نگاشت نهادي

الف. تفکر ارزشي

اين رويکرد يکي از رويکردهاي نوين در تدوين برنامه‌هاي جامع و راهبردي در سطوح حاکميتي است که تلاش دارد تا بر اساس هنجارها، ارزش‌ها و مباني پذيرفته شده، چارچوب مفهومي هر موضوع را تدوين و براساس آن،

برنامه‌های راهبردی و اجرایی را تدوین نماید. به عبارت روشن‌تر، زیربنای اصلی برنامه‌ریزی مبتنی بر تفکر ارزشی، چارچوب مفهومی است که ابعاد و مولفه‌های مورد نظر در یک سند راهبردی را بر اساس ارزش‌ها تبیین می‌نماید. بر این اساس، مبانی اصلی نظام شامل بیانات حضرت امام ره و مقام معظم رهبری، و همچنین اسناد بالادستی مصوب، زیربنای تدوین سند قرار گرفته است:

• **تحلیل محتوای بیانات :** موضوع زن و خانواده به عنوان یکی از موضوعات حیاتی و مورد

تاکید اسلام در پیشرفت و تعالی جامعه و از طرف دیگر به عنوان یکی از نقاط تمایز و روبرویی فکری نظام با نظام سلطه جهانی، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و در رهنمودها و تدابیر ابلاغی معظم له مورد تأکید فراوان قرار گرفته است. به گونه‌ای که از سال ۶۸ تاکنون، بخش مهمی از بیانات ایشان همواره به این موضوع اختصاص داشته است و زیربنای نظری و راهبردی متقنی برای سیاستگذاری و اقدام توسط مدیران اجرایی فراهم شده است. در این راستا، در برنامه جامع تعالی امور زنان و خانواده، تحلیل محتوای دیدگاه‌های مقام معظم رهبری، به عنوان یکی از مبانی اصلی مد نظر قرار گرفته است. در این چارچوب، در کمیته مبانی طرح، فعالیت گسترده‌ای برای جمع‌آوری مفاهیم مرتبط با موضوع زن و خانواده در بیانات معظم‌له انجام و سپس با روش تحلیل محتوا تلاش شد حتی‌الامکان و در حد وسع فکری تیم تلفیق، مفاهیم کلیدی استخراج گردد. در نتیجه، تاکنون بیش از سه هزار مفهوم کلیدی از این فرایند استخراج و در قالب موضوعات مورد نظر در هر یک از حوزه‌های مدنظر در ماده ۲۳۰ برنامه پنجم توسعه، تفکیک شده است.

• **تحلیل محتوای اسناد بالادستی و مطالعات مرتبط**

یکی از مهمترین فرایندهای تدوین سند راهبردی یک سازمان ماموریت محور تحلیل اسناد بالادستی و انتظارات ذی‌نفعان است. منظور از ذینفعان کلیه نهادهای دولتی و غیردولتی می‌باشند که به نحوی تصمیمات یا رفتار آنها برای مرکز الزام‌آور بوده و یا بر روی تصمیمات حوزه زنان و خانواده تأثیرگذار می‌باشد. اسناد بالادستی نیز عبارتند از کلیه اسناد، مکتوبات، بخشنامه‌ها، پژوهش‌ها و ... که توسط ذینفعان تهیه، تدوین و ابلاغ شده‌اند.

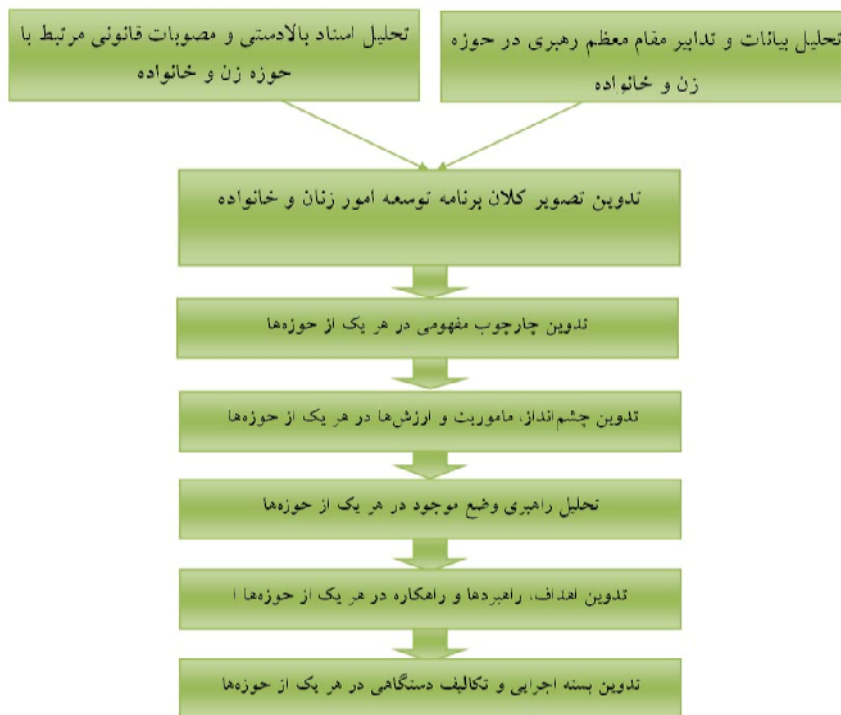
ب. برنامه‌ریزی چشم‌انداز محور

این رویکرد نیز یکی از رویکردهای اساسی در برنامه‌ریزی حاکمیتی است که تلاش دارد مبتنی بر ترسیم یک تصویر مطلوب هنجاری و تحلیل وضع موجود بر اساس آن، مسائل و چالش‌های اصلی برای تحقق چشم‌انداز را در وضع مطلوب شناسایی و راهبردهای لازم برای حل آنها ارائه نماید. در واقع در رویکرد چشم‌انداز محور مسیر حرکت از آینده به حال و تلاشی است برای حرکت از وضع موجود و ساختن آینده مطلوب براساس راهبردها است. این رویکرد در مقابل بهبود تدریجی وضع موجود براساس امکانات و مقدرات قرار دارد.

ج. نگاشت نهادی

این رویکرد تلاش می‌نماید تا در یک موضوع حاکمیتی، کلیه دستگاه‌های سیاستگذار، پشتیبان و مجری را مشخص و نقش‌ها، وظایف و تعاملات آنها را ترسیم و برای حذف موازی کاری‌ها و پر کردن خلاءها تلاش نماید. استفاده از نگاشت نهادی با توجه به موضوع فرابخشی زن و خانواده و نقش دستگاه‌های متعدد در آن ضرورت دارد.

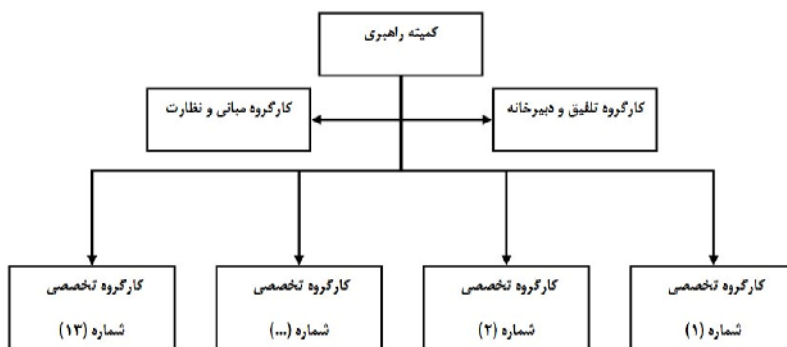
بر اساس سه رویکرد کلیدی فرایند تدوین سند جامع، در هر یک از حوزه‌های ۱۴ گانه مد نظر قانون برنامه، طبق فرایند زیر انجام شده است:

همانطور که در شکل دو ملاحظه می‌شود، در این فرایند تلاش شد، با تکیه بر تحلیل بیانات مقام معظم رهبری و اسناد بالادستی چارچوب مفهومی کلان سند تدوین و سپس در هر حوزه چارچوب مفهومی، چشم‌انداز، مأموریت و ارزش‌ها تدوین گردد. سپس با استفاده از رویکرد برنامه‌ریزی چشم‌اندازمحور به تحلیل وضع موجود در مقایسه با چشم‌انداز، شکاف وضع موجود و مطلوب تحلیل و مسائل اصلی و کلیدی شناسایی گردد.

ساختار اجرایی طرح

در تدوین سند جامع، چهار رکن اصلی فعالیت داشته‌اند که در قالب شکل سه نشان داده شده است:

شکل سه: سازمان‌های تمامی طرح تدوین برنامه جامع توسعه امور زنان و خانواده

کمیته راهبردی طرح: که با حضور جمعی از مدیران ارشد نظام تشکیل شده است وظیفه راهبردی کلان طرح را به عهده داشته است.

کمیته مبنای و نظارت: این کارگروه با هدف تبیین دیدگاه ارزشی و مبنایی نظام در حوزه زن و خانواده و نظارت بر محتوای اسناد تدوین‌شده در حوزه‌های مختلف در چارچوب این مبنایی تشکیل شده است.

کارگروه‌های تخصصی: این کارگروه‌ها با توجه به حوزه‌های ۱۴گانه مدنظر ماده ۲۳۰ با ترکیب خبرگان علمی و اجرایی و با مشارکت دستگاه‌های مسئول، در هر حوزه تشکیل شده و وظیفه تحلیل و تدوین محتوا را بر عهده داشته است.

کارگروه تلفیق و دبیرخانه: این کارگروه وظیفه راهبري تخصصي کلیه کارگروه‌ها از منظر روش‌شناسي تدوین برنامه جامع و همچنین تدوین سند نهایی بر اساس نتایج فعالیت کارگروه‌ها را بر عهده داشته است.

تصویر کلان طرح جامع امور زنان و خانواده

در متن ماده ۲۳۰ برنامه پنجم توسعه، ۱۴ محور اصلی برای تدوین برنامه جامع، پیش‌بینی شده است. این موضوعات ۱۴گانه با توجه به مقتضیات و محدودیت‌های یک برنامه پنج‌ساله و همچنین چالش‌ها و مسائل شناسایی‌شده در مقطع زمانی تصویب برنامه پنجم تعیین شده است. از نظر ماهیتی نیز برخی از این حوزه‌ها ماهیت زیرساختی و برخی دیگر ماهیت عملیاتی و اجرایی دارند. بر این اساس، یکی از موضوعات اساسی مطرح‌شده در کمیته راهبري و کمیته مبنایی، تحلیل جامعیت و طبقه‌بندی این حوزه‌ها بر اساس ماهیت است. در نتیجه تحلیل‌های انجام‌شده، مقرر شد که ضمن پایبندی کامل به این ۱۴ حوزه اصلی مد نظر در قانون برنامه، یک چارچوب کلان برای کمک به جامعیت طرح و درک جایگاه هر یک از محور موضوعی تدوین گردد.

برای تدوین این چارچوب کلان، براساس تحلیل محتوای دیدگاه‌های مقام معظم رهبري به عنوان استوانه فکری و راهبردی نظام، تلاش شده است در محتوای حوزه‌های مطرح شده، مفاهیم کلیدی مد نظر ایشان مانند توسعه علمی و معرفتی زنان، عفاف، بصیرت و حضور انقلابی زنان، توسعه حضور علمی، معنوی و فرهنگی زنان و اهمیت تشکلهای مردمی و انقلابی مورد تاکید ایشان مورد توجه قرار گیرد. در این میان حوزه تعمیق باورهای دینی با حفظ و پوشش دادن موضوع مدنظر مجلس به حوزه "تکامل انسانی و تعمیق باورها" تغییر نام داده است تا بخش‌های مهمی از دغدغه‌های معظم له، که به هویت انسانی و شخصیت برجسته زن مسلمان مرتبط است در این موضوع بیشتر نمایان گردد.

تصویر کلان برنامه جامع توسعه امور زنان و خانواده

ارکان جهت‌ساز سند

در این سند مجموعه‌ای از جهت‌گیری‌های کلان تحت عنوان ارکان جهت‌ساز تدوین شده‌اند که مبنای جهت‌دهی کلیه محورهای ۱۴گانه می‌باشند. این ارکان جهت‌ساز عبارتند از: ارزش‌ها، اصول، چشم‌انداز، اهداف کلان و سیاست‌های کلان سند که در مجموع می‌توانند مسیر و اصول کلی حاکم بر سند را به تصویر بکشند.

بر این اساس، در ادامه مجموعه‌ای از ارزش‌ها، اصول، چشم‌انداز، اهداف کلان و سیاست‌های کلان که جهت‌گیری‌های کلی سند را نشان می‌دهند، ارائه شده‌اند.

ارزش‌ها

۱. معنویت و اخلاق:

حاکمیت ارزش‌های معنوی مبتنی بر دین، تقوی، اخلاق

۲. کرامت انسانی:

تحقق آزادی، کرامت و شرافت واقعی زنان در چارچوب ارزش‌های دینی و اخلاقی حاکم در قرآن و سیره ائمه

۳. عدالت:

محوریت عدالت جنسیتی در ابعاد فردی، خانوادگی و اجتماعی و بازبودن مسیر برای حضور علمی، سیاسی، اجتماعی و اقتصادی زنان

۴. تناسب با فطرت:

توجه به ویژگی‌های ذاتی زن از ابعاد اخلاقی، روحی، جسمانی و غریزی

۵. خانواده‌محوری:

خانواده به‌عنوان رکن اساسی جامعه اسلامی و تاکید بر جایگاه زن در خانواده در نقش مادری و همسری

۶. آگاهی و بصیرت:

نقش ممتاز آگاهی و بصیرت فردی، خانوادگی، اجتماعی و انقلابی زنان در پیشبرد اهداف انقلاب اسلامی و اعتلای بیداری اسلامی

اصول حاکم در تدوین سند

۱. عرصه حضور زنان در نظام اسلامی شامل ۳ محور اصلی است: تکامل فردی زن، تحکیم خانواده و تعالی اجتماعی زن؛
۲. اهتمام به رشد دانش، آگاهی و معرفت زنان به ارزش، حقوق و شأن حقیقی زن در نظام اسلامی؛
۳. الگوسازی و اسوه‌سازی و ترویج آن در سطح ملی و جامعه جهانی با تأکید بر شخصیت حضرت زهرا (س) و حضرت زینب (س)؛
۴. نظریه‌پردازی در زمینه زن و خانواده بر پایه مبانی معرفتی دینی و گفت‌وگومان‌سازی و نهادینه‌سازی آن در سطح جامعه و در عرصه بین‌المللی؛
۵. حرکت بر پایه نگاه ممتاز نظام اسلامی به موضوع زن و خانواده و بهره‌گیری از رویکرد انتقادی در تعامل با نگاه غربی و پرهیز از تقلید و انفعال در این عرصه.

چشم‌انداز

دراfter ۱۴۰۴:

ایران اسلامی، الهام‌بخش و الگو در سطح جهانی در تحکیم خانواده، کرامت و تکامل انسانی
و حضور اجتماعی زنان

دراfter ۱۴۰۴:

ایران اسلامی، الهام‌بخش و الگو در سطح جهانی در کرامت و تکامل انسانی زنان و حضور فعال و موثر
آنان در عرصه‌های علمی، فرهنگی، سیاسی و اجتماعی و برخوردار از خانواده‌هایی معنوی، مستحکم، باشناط و
توانمند در تربیت نسل صالح و فریخته‌برپایه نظام نهادی، حقوقی و قانونی کارآمد، منجم و هدایت‌گر در
بمه‌شئون و عرصه‌های حضور زن و خانواده

۱. حاکم بودن گفتمان دینی و انقلابی در چارچوب مبانی و بینش‌های اساسی نظام برپایه منویات مقام معظم رهبری؛
۲. رویکرد فرهنگی به موضوع زن و خانواده در چارچوب نقشه مهندسی فرهنگی کشور؛
۳. تاکید بر رویکرد شناسایی چالش‌ها و مسائل اولویت‌دار در حوزه زن و خانواده و تمرکز برنامه‌ها بر حل آن‌ها با توجه به ظرفیت‌های یک برنامه پنج ساله؛
۴. زمینه‌سازی برای شکل‌گیری الگوی ایرانی اسلامی در حوزه‌های مرتبط با زن و خانواده با استفاده از شکل‌دهی پژوهش‌های نظریه‌پردازی، کاربردی و نظام رصدگری وضعیت جامعه در همه حوزه‌ها؛
۵. استفاده از ظرفیت ستاد ملی خانواده برای تسهیل، همگرایی و همراستایی در فعالیتهای کشور در حوزه زنان و خانواده؛
۶. تمرکز بر وظایف حاکمیتی و فرابخشی در حوزه زنان و خانواده و عدم پرداختن به فعالیت‌هایی که به طور طبیعی عامه مردم یا دستگاه‌های اجرایی انجام می‌دهند؛
۷. تلاش برای تحقق مصوبات استانی دولت خلمتگذار در حوزه زن و خانواده.

چکیده سند برنامه جامع توسعه امور زنان و خانواده (ماده ۲۳۰ برنامه پنجم توسعه)

چشم انداز، اهداف، راهبردها، برنامه‌ها به تفکیک حوزه‌های راهبردی

بسته اجرایی

به تفکیک حوزه‌های ماده ۲۳۰ برنامه پنجم توسعه

در متن ماده ۲۳۰ برنامه پنجم توسعه، ۱۴ محور اصلی برای تدوین برنامه جامع، پیش‌بینی شده است. این موضوعات ۱۴ گانه با توجه به مقتضیات و محدودیت‌های یک برنامه پنج‌ساله و همچنین چالش‌ها و مسائل شناسایی‌شده در مقطع زمانی تصویب برنامه پنجم تعیین شده است. از نظر ماهیتی نیز برخی از این حوزه‌ها ماهیت زیرساختی و برخی دیگر ماهیت عملیاتی و اجرایی دارند. بر این اساس، یکی از موضوعات اساسی مطرح‌شده در کمیته راهبردی و کمیته مبانی، تحلیل جامعیت و طبقه‌بندی این حوزه‌ها بر اساس ماهیت است. در نتیجه تحلیل‌های انجام‌شده، مقرر شد که ضمن پایبندی کامل به این ۱۴ حوزه اصلی مد نظر در قانون برنامه، یک چارچوب کلان برای کمک به جامعیت طرح و درک جایگاه هر یک از محور موضوعی تدوین گردد. برای تدوین این چارچوب کلان، براساس تحلیل محتوای دیدگاه‌های مقام معظم رهبری به عنوان استوانه فکری و راهبردی نظام، چارچوب اصلی سند جامع به استناد نظر ایشان که فرموده‌اند: "در دیدگاه اسلام در مورد زن قلمرو حضور زن، سه جا است. یکی قلمرو تکامل انسانی، قلمرو دوم حضور اجتماعی زن، قلمرو سوم نقش زن در خانواده" به سه عرصه کلی تقسیم شده است و محورهای مدنظر در ماده ۲۳۰ با این حوزه‌ها تطبیق داده شد.

همانطور که ملاحظه می‌شود موضوعات سیاستی ماده ۲۳۰ برنامه پنجم تلاش دارد با رویکردی خانواده‌محور، مشکلات اساسی مرتبط با حوزه زنان را در یک برنامه پنج‌ساله مورد توجه قرار دهد و در نتیجه برخی حوزه‌ها در سرفصل‌های اصلی این ماده مورد تأکید قرار نگرفته است. با در نظر گرفتن این موضوع، در این طرح تلاش شده است، ضمن رعایت مقتضیات و محدودیت‌های یک برنامه پنج ساله، برای تحقق منویات مقام معظم رهبری در سه عرصه فوق، در محتوای حوزه‌های مطرح شده، مفاهیم کلیدی مد نظر ایشان مانند توسعه علمی و معرفتی زنان، عفاف، بصیرت و حضور انقلابی زنان، توسعه حضور علمی، معنوی و فرهنگی زنان و اهمیت تشکلهای مردمی و انقلابی مورد تأکید ایشان مورد توجه قرار گیرد. در این میان حوزه تعمیق باورهای دینی با حفظ و پوشش دادن موضوع مدنظر مجلس به حوزه "تکامل انسانی و تعمیق باورها" تغییر نام داده است تا بخش‌های مهمی از دغدغه‌های معظم له، که به هویت انسانی و شخصیت برجسته زن مسلمان مرتبط است در این موضوع بیشتر نمایان گردد.

عنوان برنامه	راهبردهای اساسی جهت حل مسئله	حوزه سیاست اجرایی
برنامه جامع تعالی امور زنان و خانواده (ویرایش اول)	تعالی فردی <small>(تعالی اخلاقی و رفتاری در چارچوب الگوی ایرانی اسلامی)</small>	تعمیق باورهای دینی
		گسترش فرهنگ عفاف و حجاب
		ارتقای توانمندیهای زنان مدیر و نخبه
	تعادل خانواده <small>تفویت بنیان خانواده (با تأکید بر تعالی فرهنگی، پیشگیری از آسیبها و رفع مشکلات خانواده‌های بد سرپرست و زنان سرپرست خاوار)</small>	تحکیم بنیان خانواده
		ارتقاء سلامت
		اوقات فراغت
		توسعه و ساماندهی امور اقتصادی-معیشتی با اولویت ساماندهی مشاغل خانگی برای زنان سرپرست خاوار و زنان بدسرپرست
		تأمین اجتماعی
		پیشگیری از آسیبهای اجتماعی
	تکامل اجتماعی <small>ساماندهی زیرساخت‌های نهادی در جهت تعالی امور زنان و خانواده</small>	اصلاح ساختار اداری تشکیلاتی زنان و خانواده
		بازنگری قوانین و مقررات مربوطه
		توسعه توانایی‌های سازمان‌های مردم‌نهاد
پژوهش		
توسعه تعاملات بین‌المللی		